

UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ

PROBLEM DAVRANIŞLAR ve AZALTILMASI

PROBLEM DAVRANIŞ NEDİR?

BİREYİN

1.ÖĞRENMESİNİ

2.SOSYAL ETKİLEŞİMİNİ

3.VAR OLAN BECERİLERİNİ KULLANMASINI
ENGELLEYEN

4.ÇEVRESİNE / KENDİSİNE ZARAR VEREN DAVRANIŞTIR.

PROBLEM DAVRANIŞLARI AZALTMADA TEMEL PRENSİPLER

1.EN AZ SINIRLAYICI YÖNTEM KULLANILMALI

2.MÜDAHALE YÖNTEMİ, PROBLEM DAVRANIŞIN İŐLEVİNİ TEMEL ALARAK SEŐMELİ

3. A.YÖNTEMLER ÖNSEZİLER YA DA DAHA ÖNCEKİ DENEYİMLERE GÖRE DEĞİL, EN AZ ÜÇ GÜNLÜK GÖZLEM SONUŐLARINA GÖRE SEŐİLMELİ

B.PROGRAM ÖNCESİ, SIRASI VE SONRASINDA SÜREKLİ DEĞERLENDİRME YAPILMALI

C.PROGRAMDA SÜREKLİ TOPLANAN VERİLER TEMEL ALINARAK DEĞİŐİKLİKLER YAPILMALI

4.YÖNTEMİN ETKİSİ SÜREKLİ GÖZLENMELİ / İZLENMELİ, ANNE BABA, REHBER ÖĞRETMENİ VE DİĞER İLGİLİ KİŞİLERLE TARTIŞILMALI

5.PROBLEM DAVRANIŞ YERİNE GEÇEBİLECEK ALTERNATİF DAVRANIŞLAR KAZANDIRILMALI

6.ANNE BABA İLE SÜREKLİ İŞBİRLİĞİ / ANNE BABA AKTİF KATILIMCI OLMALI / KULLANILACAK YÖNTEM, GEREKÇESİ, OLASI SONUÇLARI AİLEYE AÇIKLANMALI

7.ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN YARDIMCISI PROBLEM OLUP OLMADIĞINA BİRLİKTE KARAR VERMELİ.

PROBLEM DAVRANIŞ AZALTMA YÖNTEMLERİ

I.DÜZEY

Azalan davranışın
Diğer davranışın
Uyuşmayan davranışın
Alternatif davranışın
pekiştirilmesi

II.DÜZEY

Söndürme
(Pekiştireci geri çekme /
vermeme)

III. DÜZEY

(2.Tür ceza)

Mola
sunulması
(Olumlu pekiştirecin
geri çekilmesi)

IV.DÜZEY

(1.Tür ceza)

İtici uyarının

I.DÜZEY:Pekiştireç kullanarak problem davranışları azaltma

Stratejileri

1.Azalan davranışın ayrımlı pekiştirilmesi

Amaç:Davranışın oranını azaltmaktır.

Hızlı konuşmak

Hızlı ödev yapmak

Dezavantaj: Davranışta hızlı değişikliğe yol açmayabilir.

Avantaj: Davranışı pekiştireç vererek azalır.

2.Diğer davranışların ayrımlı pekiştirilmesi

Kendine zarar verme / Çimdikleme / Teşhircilik / Yinelenen davran.

İki şekilde uygulanabilir;

Bütüncül / tam zamanlı pekiştirme (Çok sık davranış için uygun değil) Aralıklı pekiştirme uygulanabilir.

Kalıcı ürünün pekiştirilmesi şeklinde de kullanılır.

Aralık süresinin belirlenmesi çok önemli / başlama düzeyi temel

Avantaj: Pekiştireç verilerek davranış azaltılır.

Dezavantaj: Hedef davranışın sergilenmemesi pekiştirilirken diğer bazı problem davranışlar ödüllendirilmiş olabilir.

Olumlu davranış repertuarı çok sınırlı ise, sürekli olarak hedef davranış sergileniyor olabilir. / Olumlu repertuarının zenginleştirilmesi gerekli.

3.Alternatif ve uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi

Alternatif ve uyuşmayan davranışlar ayrımlı pekiştirilir.

Davranışın işlevi çok önemli. “Davranışı neden yapıyor???”

Hedef davranış için uyuşmayan ve alternatif davranışlar belirlenir.

Hedef davranış ve seçilen uyuşmayan / alternatif davranış için başlama düzeyi belirlenir

Uygulama sürecinde uyuşmayan / alternatif davranışlar için veri toplanır.

Problem davranış görmezlikten gelinir ve istendik davranış ödüllendirilir ya da problem davranış durdurulur ve çocuk istendik davranışa yönlendirilir.

Avantaj: Olumlu davranışlar ödüllendirilerek pr. dav. azaltılır.

Dezavantaj: Çocuğun davranış repertuarı sınırlı ise zaman alabilir.

II.DÜZEY: Pekiştirecin geri çekilmesi ile davranışın azaltılması

Söndürme

Özellikle öğretmenin dikkati ile artan / kalıcı olan davranışlar için uygun. / Öğretmenin kızma, bağırma gibi tepkileri bile davranışın artmasına neden olabilir.

Öğrencinin davranışı ile öğretmenin dikkati arasındaki ilişki ortaya çıkarıldığı zaman yöntem kullanılır.

Bir davranış olumlu pekiştiren ile sonuçlanırsa artar ve kalıcı olur.

Pekiřtiren ortadan kaldırılırsa / geri çekilirse davranış yavaşça azalır.

Davranışın azalmasına sönme / yöntemine söndürme denir.

Söndürme, olumlu davranışların pekiştirilmesi birlikte kullanılır.

Uygulaması kolay görülen çok zor bir yöntem.

En temel avantaj: Az sınırlayıcı yöntem olmasıdır.

Uygulamada ortaya çıkabilecek problemler / dezavantajlar:

- 1.Etkisi hemen görülmeyebilir.**
- 2.Davranışın azalması çok zaman alabilir.**
- 3.Uygulama başladığında davranışta artma olabilir!!!!**
- 4.Çocuğun olumsuz davranışına dikkat çekilebilir.**
- 5.Diğer çocuklarda da aynı davranış görülebilir.**
- 6.Bazen birmiş davranış tekrar ortaya çıkabilir.**
- 7.Genelleme sürecinde problemler yaşanabilir.**

CEZA = III. Ve IV. Düzey müdahale yöntemleri

Ceza:

Davranışın daha sonra ortaya çıkma olasılığını azaltır.

İstenmeyen / uygun olmayan / olumsuz davranışın arkasından sunulur / sunum davranışa bağlı (olumsuz davranış ortaya çıkmazsa sunulmaz)

İstenmeyen / uygun olmayan / olumsuz davranışın HEMEN arkasından sunulur.

Davranışın azalması ile sonuçlanan her uyarıcı ceza kabul edilir.

Ceza, davranışın üzerindeki etkisine bağlı olarak tanımlanır.

Genel avantajlar

1. Doğru kullanılırsa davranış azalır. / Davranış tamamen ortadan kalkabilir.

2. Benzer davranışları sergileyen diğerlerinin de davranışlarında azalma gözlenebilir.

1. *Tür ceza:* Uygun olmayan davranışı takip eden hoş gitmeyen uyarandır. (IV. Düzey) Vurma, bağırma, sarsma vb..

2. *Tür ceza:* Uygun olmayan davranışı takip eden pekiştirecin geri çekilmesidir. (III. Düzey) Para cezası, mola, bedel ödeme vb..